

javnem življenji. On je sestavil gališko adresno z dne 19. marca 1848. Odposlan je bil v tedanji državni zbor, kateremu je bil kmalu podpredsednik in naposled predsednik. Tedaj so mu ponujali pravosodno ministerstvo, katerega pa ni vsprejel. Predsedoval je državnemu zboru v Kromerizu, dokler se ni razgnal, čemur je on odločno ugovarjal. Ozirajoč se na ta ugovor se ni hotel udeležiti del komisije za sestavo gališke deželne ustave.

Ko se je zopet obnovila ustava 1861. leta je bil voljen v gališki deželni zbor, ki ga je odposlal v državni zbor. S svojimi govori in nasveti v državnem zboru si je kmalu pridobil veliko veljavo. On je tedaj v zbornici naglašal, da Poljaki Poljsko zmatrajo vzlic temu za nekako celoto, če tudi je politično raztrgana. Sicer je pa že on tedaj izrekel nekako vodilo za poljsko politiko. Tega vodila so se Poljaki vedno držali in zares ž njim veliko dosegli. Rekel je: „Mi Poljaki se ljubimo kot bratje, trgujemo pa kakor židje.“ Leta 1863. se je vsled raznih nezgod za dve leti pretrgalo njegovo politično delovanje. Ko je leta 1865. zopet vstopil na politični oder, je posebno si prizadeval za skupno delovanje Poljakov in Čehov in kazal se je jako dobrega Slovana. On je bil namreč zmirom tudi za narodno enakopravnost. Od 1867. leta je bil nepretrgano državni poslanec in dne 14. marca 1881. leta po odstopu Coroninijevem je bil voljen predsednikom zbornice poslancev.

Z nenavadno vestnostjo je opravljal ta svoj posel. Zgodaj zjutraj je prihajal v pisarno in vsprejemal poslance. Točno je prihajal v zbornico in vztrajal večino seje na svojem predsedniškem stolu. Pri svojem poslu je pa kazal tudi jako odločno voljo in objektivnost, in znal je premagati največje težave. Nikdar ga ni minola dobra volja. Nemščino je govoril malo s poljskim naglasom, ali vendar jako razločno. Poslednja leta je zaradi bolezni moral večkrat oditi na dopust.

Dr. Smolka bil je Poljak od nog do glave in tega tudi nikdar skrival ni, celo v kočljivih slučajih ne. Tako nikakor ni hotel imeti nagovora na zbornico ob smrti ruskega carja Aleksandra II. Ko se je pa v zbornici spominjal smrti nemškega cesarja Friderika, je pa jako naglašal poljstvo.

Mi gotovo iz srca privoščimo staremu predsedniku dovoljeno častno pokojnino. Vse svoje življenje je bil posvetil javnemu delovanju in zaradi javnega delovanja svoje osebne koristi zanemarjal. Želimo le, da bi pokojnino mirno užival še mnogo let.

Sprememba v predsedništvu zbornice poslancev je pa vsekako političnega pomena. Govori se, da dr. Smolka ni popolnoma prostovoljno odstopil, temveč se je udal nekim vplivom. Levičarji so že dolgo si prizadevali, da odstranijo dr. Smolko in tako naredo prostor vitezmu Chlumeckemu. Sedaj se je to jim posrečilo. Polagoma prihaja levica do vedno večje moči in veljave, in sprememba predsedništva zbornice poslancev je le jeden uspeh v vrsti mnogih, katere imajo poslednji čas zaznamovati levičarji. S tem faktom bode računati nam Slovencem.

Še nedavno se je v konservativnih krogih govorilo, da se bodo upirali volitvi Chlumeckega predsednikom zbornice in bodo, če ne drugega, vsaj volitev novega predsednika zavlekli do jeseni. Toda jedva je odstopil dr. Smolka, že je izginila vsaka misel, vsako upiranje zjedinjeni levici.

Znano je, da Chlumecky že sedaj ni kazal tiste objektivnosti nasproti slovanskim poslancem, kakor dr. Smolka, še manj ozira imamo od njega pričakovati sedaj, ko je predsednik, in je torej dosegel, po čemer je hrepenel. Predsednik zbornici poslancev ima velik vpliv na parlamentarno življenje in pričakovati smemo, da bode levica v polni meri si izkoristila ta svoj vpliv, katerega si je pridobila s tem, da je svojca spravila na predsedniški stol. Nadejamo se pa, da bodo slovanski poslanci s složnostjo in odločnostjo znali predsednikov vpliv zavrniti v prave meje, ko bi se le jela preveč kazati njegova škodljiva stran.

Politični pregled.

Shod deželnih maršalov in glavarjev na Dunaji se je sešel danes. Češki deželni vrhovni maršal knez Lobkovic je povabil namreč vse deželne maršale in glavarje k posvetovanju na Dunaj, kaj naj store pri vladi, da se bodo slednje leto sklicali deželni zbori in jim dalo tudi dovolj časa za zborovanje.

Občna volilna pravica. — Mladočehi so predlagali v državnem zboru, da se vpelje občna volilna pravica. Kakor so „Narodni Listy“ proračunili bi bilo v novem državnem zboru, ako se vsprejme mladočeški predlog 240 Slovanov, 145 Nemcev, 11 Italijanov in 4 Rumuni. Med Slovani bi bilo Čehov 92, Poljakov 63, Rusinov 52. Slovencev 21 in Hrvatov 12. Za Slované bil bi ta predlog še dosti ugoden, ali žal ni dosti upanja, da bi se vsprejel. Nemški liberalci imajo proti njemu pomisleke iz skrbi za prvenstvo nemštva, veleposestniki bodo pa z vso odločnostjo tudi branili predpravo svoje.

Novo predsedstvo zbornice poslancev. — Podpredsednik baron Chlumecky je rojen 1834. leta v Zadru. Hodil je na dunajsko vsenčilišče in vstopil v službo pri kazenskem sodišču v Brnu, kjer je bil namestnik državnega pravdnika. Pod Belcredyjem je Chlumecky izstopil iz državne službe. Giskra ga je pa poklical k politični vpravi kot namestniškega svetnika v Brno, katero mesto je obdržal do odstopa Hasnerjevega ministerstva. Leta 1871. je postal poljedelski minister v Auerspergovem ministerstvu, 1875 l. pa trgovski minister. Ko je prišel Taaffe, je vitez Chlumecky odstopil. Leta 1885 je bil voljen drugim, 1888. leta pa prvim predsednikom zbornice poslancev. Po političnem prepričanju pripada zmernejšim levičarjem. — Prvi predsednik Teodor Kathrein je rojen 1842. leta v Salurnu na Tirolskem. Studiral je na vseučilišču v Inomostu in tudi že v mladosti pisal za „Tiroler Stimmen“ in je bil leta 1870. zaradi nekega ostrega članka obsojen v štirinajstdnevni zapor. Advokaturno in sodno prakso je dovršil na Dunaji. Od 1875. leta je bil odvetnik, in sicer sprva v Kallernu, sedaj pa v Hallu. 1883. leta je bil voljen v deželni in državni zbor, kjer se vedno trdno drži konservativne stranke. 1891. leta je bil voljen drugim predsednikom zbornice poslancev. — Drugi predsednik vitez Madejski-Poray je 1841. leta rojen v Sieniawi v Galiciji. Bil je na vseučiliščih v Levovu in Krakovu in 1864. leta je stopil v državno službo. Pod Potočkega ministerstvom je bil poklican v gališki pravosodni oddelek na Dunaj. Pod Glaserjevim pravosodnim

minsterstvom se je Madejski povrnil v Galicijo. Leta 1879. je postal privatni docent na levovskem vseučilišču, kjer je sedaj redni profesor in letos rektor. Znan je kot pravoslavski pisatelj. V zbornici poslancev je od 1879. leta. Sprva je bil zastopnik kmetskih občin, potem zastopnik veleposestva, sedaj je pa zastopnik mesta Biala. Tudi v deželni zboru je bil dlje časa. On pripada zmernejšim in liberalnejšim elementom poljskega kluba.

Nemčija. — Vojaška komisija nemškega dižavnega zbora dokončala je te dni posvetovanje o vojaški predlogi v drugem branji in je pri glasovanju zavrgla celo predlogo z vsemi proti 6 glasovi konservativcev. Vслед tega izida glasovanja se sploh govori, da se bode dižavni zbor v kratkem razpustil. — Nemški cesar je oficijelno naznanil papežu svoj prihod v Rim povodom srebrne poroke italijanske kraljevske dvojice. — Po nekih poročilih pripravljajo se anarhisti na to, da napadejo nemškega cesarja na njegovem potovanju oziroma bivanju v Rimu.

Srbija. — Pri volitvah v skupščino bilo je voljenih 65 liberalcev, 57 radikalcev in 4 narodnjaki. 7 volitev se vsled nemirov ni moglo izvišiti. Za sklepčnost skupščine treba je pa absolutne večine 68 glasov. Ker teh liberalci nimajo, mislijo radikali na to, da se ne bodo seje udeleževali in da tako provzročijo, da bode skupščina nesklepčna. Le če se naprednjaki udeležujejo seje, zamore biti skupščina sklepčna, sicer bo pa moralo liberalno ministerstvo dati ostavko. — Ruski poslanik Persiani se prizadeva za sporazumljenje mej liberalci in radikali, da bi se tako zamogla konstituirati skupščina in ne bi naprednjaki prišli v poštev.

Bolgarija. — Nekateri listi so prinesli vest, da je bil knez Ferdinand napaden. Ta vest se odločno zanikava. Sicer bi se pa napad na kneza tudi ne bi bil mogel tako lahko izvršiti, ker je ta nekaj bolehen in niti za trenotek ne zapusti svojega stanovanja.

Francija. — Nagloma je umrl te dni pred nedavnim časom voljeni predsednik senata Jules Ferry. Smrt tega uglednega državnika vzbudila je v vseh krogih nenavadno senzacijo in to celo pri njegovih nasprotnikih. V pokojnega Ferry-ja obrnjena je bila pozornost vseh, on ni bil prav nič prizadet pri panamski aferi in se je gotovo z opravičenjem pričakovalo od njega, da bo zopet v red spravil vsled panamskih škandalov pred svetom toli osramočeno Francijo. — Sodi se da bode Constans politični naslednik Ferryjev.

Rusija. — Ruski časnikar Kirejev svetuje v nekem moskovskem listu, da se ime ruskega glavnega mesta Peterburg, kakor je nazivljejo Rusi, premeni ali v Petrovsk, Petrograd, Petrodar ali Petropol. Ta nasvet ni bil posebno navdušeno vzprejet, vzlasti ker se govori, da Peterburg itak ne more dolgo časa več ostati glavno mesto države, temveč ima na tega mesto stopiti Moskva, ki je zaradi svoje lege in svojih narodnih tradicij nalašč v to poklicana.

Anglija. — Proti irski predlogi vrše dan za dnevom jako obiskani shodi. Celo katoliški unijonisti jeli so rovatiti proti nji. V tem, da pride predloga še le po Veliki noči v drugem branji v zbornici na vrsto, vidijo nasprotniki dobro znamenje za se, ker se nadjajo, da bodo s svojim neprestanim rovanjem do takrat gotovo tudi že itak majhno večino v zbornici pripravili do tega, da bode glasovala proti predlogi.

Obrtnija.

Spajanje (lotanje).

Spajanje kovin je velevažno za premnoge obrti. Ne le pravi kovinski obrtnik, temveč tudi izdelovatelji lesnih

in kamnitih predmetov ter razni drugi obrtniki potrebujejo nekoliko znanja o spajanju, če si hočejo v neštevilnih slučajih sami pomagati iz zadrege. Uže z ozirom na kovinsko orodje, ki je vsem rokodelstvom skupno, je prijetno, ako pozna obrtnik vsaj glavne načine spajanja. Zato hočemo v naslednjih oddelkih spajanje ali lotanje kovin nekoliko podrobneje opisati in naše čitatelje obrtniške seznaniti z vsemi važnimi načini, kako se kovine lotajo.

Lotanje imenujemo ona dela, pri katerih vežemo kovinske ploskve z drugo kovino, djano med nje v raztopljenem stanju. Dotična kovina se strdi med obema ploskvama ter jih združi na jako trden način; pravimo ji lot.

Lote delimo v dva oddelka. V prvem nahajamo kovine, ki se rade in hitro topé, a imajo malo trdnosti; to so mehki loti (Weichlot, Schnelllot, Weisslot, Zinnlot). V drugem pa so loti, ki se ne tope tako radi, a dokaj trdneje zvežejo kovine, kakor poprej naštetih loti; ime jim je trdni loti (Hartlot, Strenglot, Schlaglot) — ker smemo ž njimi zlotane predmete tolči in kovati, ne da bi se razrušili.

Po tej lastnosti ločimo tudi lotanje v dvojno, namreč v mehko in trdno spajanje. Lehko topljive kovine, kakor n. pr.: kositar, svinec, cinek itd. se morejo seveda spajati le z mehкими loti.

Najvažnejši loti so:

a) Mehki loti: 1.) kositar (cin) brez primešnin, se rabi v spajanje železa (razun grodlja), bakra, medi, cinka, svinca, zlata in srebra. Vendar se pa v te namene le malokdaj rabi, ker premalo čisto steče. Kleparjem služi posebno za lotanje predmetov iz kositra. Navadno z besedo „lotanje s cinom“ ali „cinjenje“ zaznamujemo spajanje s tako zvanim hitrim lotom (Schnelllot).

2.) Hitri lot je zmes svinca in kositra in rabi v spajanje pocinjenega železnega pleha, bakra, medi, kositra, cinka itd. Čim manj ima svinca v sebi, tem bolji je. Včasih vzamejo jednake dele svinca in kositra, drugič zopet 2 do 2½ dela kositra na 1 del svinca; najbolj vgaja zmes 5 delov kositra na 3 dele svinca. Ko se dober hitri lot izlije in ohladi, mora kazati lepe kristalinske cvetlice in svetle okrogle lise na motni podlagi; če se to ne zgodi, je dokaz, da je v lotu premalo kositra.

3.) Bizmutov lot sestoji iz dveh do osem delov navadnega hitrega lota in jednega dela bizmuta. Ta lot se rad lomi, a tudi jako rad topi, zato se rabi v spajanje cina.

b) Trdni loti. 1.) Lito železo se rabi v spajanje kovnega železa.

2.) Bakrov lot, ki je najboljše sredstvo za lotanje železa. Zmes 5 delov bakra in 1 dela svinca je izvrstna za spajanje bakra.

3.) Medeni lot (Messingschlaglot) je navadno v porabi pri lotanji železa, jekla, bakra, medi itd. Posebno za zadnji dve kovini je neobhodno potreben. Po barvi razločujemo rumeni medeni lot, ki se najneraje topi,